

Στον **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ ΚΟΝΤΗ**

a.kontis@realnews.gr

Τις άριστες προοπτικές που έχουν τα ενεργειακά κοιτάσματα της ανατολικής Μεσογείου να απορροφηθούν από την ευρωπαϊκή αγορά αναλύει ο διευθυντής της Portman Management, **Νικόλας Ζώμπος**. Σύμφωνα με το ανώτατο στέλεχος της διεθνούς εταιρείας παροχής υπηρεσιών στον ενεργειακό κλάδο, τα κοιτάσματα που έχουν ήδη ανακαλυφθεί θα μπορέσουν να καλύψουν μέρος της ζήτησης στην Ευρώπη τις επόμενες δεκαετίες. Η προμήθεια, μάλιστα, μπορεί να γίνει μέσω του αγωγού EastMed, ο οποίος θα έχει πολλαπλά οφέλη και για την Ελλάδα.

■ Η ερευνητική δραστηριότητα στην ανατολική Μεσόγειο έχει δημιουργήσει μεγάλη αισιοδοξία για τα κοιτάσματα της περιοχής. Πιστεύετε ότι οι υδρογονάνθρακες από την ανατολική Μεσόγειο θα μπορέσουν να καλύψουν την ευρωπαϊκή ζήτηση τις επόμενες δεκαετίες;

Η λεκάνη της Μεσογείου είναι σχετικά ανεξερεύνητη και πολλά υποσχόμενη περιοχή. Έχει ήδη δημιουργηθεί μια δυναμική μετά τις πρόσφατες ανακαλύψεις-μαμούθ στη Λεβαντίνη και στο Δέλτα του Νείλου. Συγκεκριμένα, η Γεωλογική Υπηρεσία των ΗΠΑ (USGS) εκτιμά ότι μόνο στη λεκάνη της Λεβαντίνης, στο Ισραήλ, υπάρχουν 3,45 τρισεκατομμύρια κ.μ. αερίου, τα οποία δεν έχουν ακόμα ανακαλυφθεί, αλλά μπορούν τεχνικά να αξιοποιηθούν. Αυτά τα δεδομένα έχουν δημιουργήσει ελπίδες και σε άλλες χώρες, όπως είναι η Ελλάδα. Η Λιβύη, η Κύπρος, το Ισραήλ και η Αίγυπτος έχουν πολύ σημαντικά αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου, τα οποία θα μπορούσαν να καλύψουν την εσωτερική ζήτηση κάθε χώρας, αλλά και να επιτρέψουν τις εξαγωγές στην Ευρώπη. Η Αίγυπτος με το κοιτάσμα «Ζορ», το Ισραήλ με το κοιτάσμα «Ταμάρ» και τη λεκάνη της Λεβαντίνης και η Κύπρος με το κοιτάσμα «Αφροδίτη», αλλά επιπλέον και οι ανακαλύψεις στη θαλάσσια περιοχή του Λιβάνου και στα νότια της Κρήτης (λεκάνη του Ηροδότου) θα μπορούσαν να αποτελέσουν τον νέο χάρτη των κοιτασμάτων αερίου της περιοχής.

■ Ποια είναι η προοπτική για την αξιοποίηση αυτών των κοιτασμάτων;

Μέσα στις επόμενες δύο δεκαετίες, το μέγεθος της παγκόσμιας οικονομίας θα διπλασιαστεί. Η ενεργειακή ζήτηση θα αυξηθεί αντίστοιχα, ενώ το φυσικό αέριο θα αναδειχθεί ως η δυναμικότερα αυξανόμενη ενεργειακή πηγή, με αύξηση περισσότερο από 35% μέσα στα επόμενα 15 με 20 χρόνια. Η ζήτηση στο φυσικό αέριο θα υποσκελίσει άλλα ορυκτά καύσιμα, ώστε μελλοντικά να διαμορφωθεί ένα πιο βιώσιμο και περιβαλλοντικά φιλικό ενεργειακό τοπίο. Στην Ευρώπη η εγχώρια παραγωγή θα μειωθεί ραγδαία (-3,2% ετησίως), καθώς τα υπάρχοντα κοιτάσματα ωριμάζουν και δεν αντικαθίστανται. Έτσι, το μερίδιο του εισαγόμενου αερίου από υποθαλάσσιους και κερσαίους αγωγούς αλλά και από πλωτές μονάδες υδροποιημένου αερίου θα αυξηθεί κοντά στο 80% έως το 2035. Αυτή η μελλοντική ζήτηση θα αποτελέσει κίνητρο για τις χώρες της ανατολικής Μεσογείου ώστε να ξεκινήσουν ερευνητικές δραστηριότητες.

■ Το τελευταίο διάστημα, η πρόταση για τον αγωγό EastMed έχει προκαλέσει διεθνές ενδιαφέρον. Πιστεύετε ότι αυτό το εγχείρημα μπορεί να γίνει πραγματικότητα;

Η πρόταση για τον αγωγό αερίου από το Ισραήλ μέχρι την Ελλάδα και την Ιταλία, μέ-

Νικόλαος Ζώμπος
Διευθυντής της Portman Management

PORTMAN
MANAGEMENT
OIL & GAS ENGINEERING PROCUREMENT & PROJECT MANAGEMENT

«Ο EastMed είναι προς το συμφέρον της Ελλάδας»

Τις προοπτικές των νέων κοιτασμάτων της Μεσογείου αλλά και του αγωγού EastMed αναλύει ο Νικόλαος Ζώμπος, διευθυντής της Portman Management, εταιρείας παροχής υπηρεσιών στον τομέα των υδρογονανθράκων

σω της Κύπρου και της Κρήτης, έχει ήδη σημειώσει πρόοδο, καθώς η προμελέτη βιωσιμότητας που διεξάγεται από την Ελλάδα και την Κύπρο σχεδιάζεται να ολοκληρωθεί εντός του 2017.

Σκοπός της μελέτης ήταν η παροχή πληροφοριών για τους παραγωγούς και τους λειτουργούς της αγοράς του αερίου. Αυτό θα συμβάλει στη χάραξη της καταλληλότερης διαδρομής από τη λεκάνη της Λεβαντίνης. Η μελέτη απαιτεί αναλυτική έρευνα στον βυθό, ώστε να αποφευχθούν τα σημεία που θα μπορούσαν να εμποδίσουν τον αγωγό. Μέσω έργων που έχουν φέρει εις πέρας οι σύμβουλοι της Portman Management Ltd εδώ και

χρόνια, ο σχεδιασμός, οι προδιαγραφές της κατασκευής και της εγκατάστασης αλλά και η διαδικασία εργασιών στα κοιτάσματα είναι αρκετά γνωστά, ώστε να μπορέσουν να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις της υλοποίησης του EastMed. Η προοπτική του αγωγού είναι προς το συμφέρον της Ευρώπης, αλλά και του Ισραήλ, της Κύπρου, της Ελλάδας και της Ιταλίας, όχι μόνο για πολιτικούς λόγους, που έχουν να κάνουν με τη διαφοροποίηση των πηγών προμήθειας αερίου (ώστε η πηγή να μην είναι μόνο η Ρωσία), αλλά και με την οικοδόμηση υποδομών ώστε να συνδεθούν τα ανατολικά κοιτάσματα με την Ευρώπη.

Ο αγωγός έχει επίσης αποκτήσει το καθεστώς του Έργου Κοινού Ενδιαφέροντος της Ε.Ε. (Project of Common Interest). Εκτιμάται ότι θα μπορέσει να επιτευχθεί με τη συμβολή των εργολάβων που έχουν την τεχνογνωσία του σχεδιασμού και της δημιουργίας υποθαλάσσιων αγωγών. Για παράδειγμα, ένα βάθος 2.000 μέτρων μπορεί να επιβραδύνει σχεδόν κατά 50% την κατασκευή του αγωγού σε σχέση με ένα φυσιολογικό βάθος. Επίσης, οι πρόσφατες προκαταρκτικές μελέτες βιωσιμότητας δείχνουν ότι, με μια ροή 16 δισ. κυβικών αερίου τον χρόνο, απαιτείται δαπάνη τουλάχιστον 6 δισ. δολαρίων. Η τιμή του αερίου στην Ευρώπη μέσω του συγκεκριμένου αγωγού θα χρειαστεί να είναι υψηλότερη ώστε να είναι εφικτό το εγχείρημα, ίσως κατά 30-40% υψηλότερη σε σχέση με την τιμή του αερίου που εισάγεται από τη Ρωσία.

■ Σε τεχνικό επίπεδο, όμως, είναι εφικτός ένας τόσο μεγάλος αγωγός;

Οι περιοχές με μεγάλα βάθη απαιτούν ρομποτικά εργαλεία για την εγκατάσταση των αγωγών. Οι απαιτήσεις της παραγωγής και της μεταφοράς αερίου και πετρελαίου στη νοτιοανατολική Μεσόγειο έχουν οδηγήσει στην ανάπτυξη εξειδικευμένων σκαφών, τα οποία μπορούν να εναποθέσουν τους αγωγούς σε βάθη άνω των 1.000 μέτρων. Η ανάπτυξη αυτών των σκαφών στο υποθαλάσσιο σύστημα έχει δημιουργήσει μια αρκετά ανεπτυγμένη βιομηχανία, η οποία μπορεί να διεξάγει αυτές τις δύσκολες εργασίες στη θάλασσα αλλά και στον θαλάσσιο βυθό.

■ Πώς θα μπορούσε η Portman Management να συμβάλει στην αξιοποίηση των κοιτασμάτων που έχουν ανακαλυφθεί ή που πρόκειται να ανακαλυφθούν τα επόμενα χρόνια;

Αυτά τα τόσο μεγάλα έργα έρευνας και μεταφοράς αερίου είναι εξαιρετικά πολύπλοκα και απαιτούν μεγάλη προετοιμασία, μελέτες σκοπιμότητας και βιωσιμότητας, προκαταρκτικές εργασίες, αλλά και έναν αρκετά λεπτομερή σχεδιασμό. Επίσης, υπάρχει ανάγκη για τη διαχείριση, την καθοδήγηση και τη διεύθυνση του έργου κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού και της κατασκευής. Παράλληλα, απαιτείται μια ειδική διασύνδεση με το προσωπικό των πελατών και επιμελησιακή υποστήριξη παγκόσμιας κλάσης ώστε να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα, χωρίς καθυστερήσεις και πάντα εντός του προϋπολογισμού. Αυτά τα έργα συνήθως απαιτούν την εκπαίδευση του προσωπικού των πελατών στην κατανόηση και στην παρακολούθηση των εργασιών μέσω ειδικών συστημάτων που στοχεύουν στη μακροχρόνια λειτουργία της εγκατάστασης. Η Portman Management παρέχει λύσεις προσαρμοσμένες στις ανάγκες του πελάτη κατά τη διάρκεια όλων των φάσεων του έργου. Αυτό περιλαμβάνει την εξειδίκευση και την παροχή βοήθειας στη διαχείριση του αερίου προς τις χώρες που θα υλοποιήσουν τον αγωγό EastMed, με στόχο το βέλτιστο οικονομικά καθεστώς λειτουργίας.